

AVALUACIÓ

CURRÍCULUM EDUCACIÓ PRIMÀRIA

PRIMER CICLE

PROCÉS I CRITERIS D'AVAUACIÓ
SABERS BÀSICS

PROCÉS D'AVALUACIÓ

Article 26. Procés d'avaluació

1. L'avaluació de l'alumnat ha de ser contínua, global i formativa, i ha de tindre en compte el progrés en el conjunt dels processos d'aprenentatge. Com a component essencial de l'aprenentatge de l'alumnat, forma part de la programació d'aula.

2. L'avaluació és una part essencial de l'educació inclusiva i té els següents objectius: obtindre informació sobre com aprén l'alumna o l'alumne, identificar les seues necessitats, eliminar les barreres que dificulten l'aprenentatge, valorar els seus progressos, organitzar la resposta educativa, així com promoure l'interés per millorar el seu procés d'aprenentatge.

3. En el primer cicle d'Educació Primària, per avaluar el procés, i no només el resultat, cal prioritzar l'ús d'eines com l'observació de l'alumnat en els seus processos d'aprenentatge, graelles de registre de l'evolució dels aprenentatges, entrevistes orals, rúbriques i documentacions pedagògiques.

4. Només es contempla l'ús dels exàmens escrits com a proves d'adquisició de les competències específiques en el segon i tercer cicle. En cap cas, serà l'únic instrument d'avaluació i es recomana que es realitzen de forma puntual.

5. Per a l'avaluació del grau d'adquisició de les competències específiques, s'han de prioritzar tècniques com l'observació diària, l'avaluació dels productes finals, la resolució de problemes de situacions quotidianes i totes aquelles tècniques que suposen la posada en marxa de les habilitats i competències adquirides dins de l'aula i en el mateix procés formatiu.

6. Amb el fi d'afavorir un procés de reflexió pedagògica en el desenvolupament de l'avaluació, els tutors han d'elaborar tres informes d'avaluació qualitatiu amb una periodicitat trimestral, i un informe quantitatiu al final del curs escolar.

7. En el context d'aquest procés d'avaluació contínua, quan el progrés d'un alumne o alumna no siga l'adequat, s'establiran mesures de reforç educatiu. Aquestes mesures han d'adoptar-se tan prompte com es detecten les dificultats, amb seguiment de la situació de l'alumnat amb necessitats educatives especials, i han d'estar dirigides a garantir l'adquisició dels aprenentatges imprescindibles per a continuar el procés educatiu, amb els suports que cadascun necessite.

8. Els centres educatius poden, conforme a les orientacions de la Conselleria d'Educació, elaborar programes de reforç o d'enriquiment curricular que permeten millorar el nivell competencial de l'alumnat que ho requerisca.

9. El professorat ha d'avaluar tant els aprenentatges de l'alumnat com els processos d'ensenyament i la mateixa pràctica docent.

10. Amb independència del seguiment realitzat al llarg del curs, l'equip docent, coordinat pel tutor o la tutora del grup, ha de valorar, de manera col·legiada, el progrés de l'alumnat en una única sessió d'avaluació que tindrà lloc en finalitzar el curs escolar, així com la revisió de les mesures i suports d'atenció educativa, si és el cas, del seguiment del procés d'aprenentatge.

11. L'alumnat, així com les seues famílies, han de conèixer els objectius d'aprenentatge i els criteris i procediments amb els quals se'ls avaluarà.

SABERS BÀSICS

LLENGUA: VALENCIÀ I CASTELLÀ

4. Sabers bàsics (per al conjunt de les competències de l'àrea)

4.1. Introducció

Els sabers bàsics són els coneixements, les destreses i les actituds necessaris per a adquirir les diferents competències específiques d'aquesta àrea.

Els sabers s'organitzen en tres blocs: Llengua i ús, Estratègies comunicatives i Educació literària. Aquests blocs generals es divideixen en subblocs de sabers i, en alguns casos, també en grups de sabers sota un mateix subbloc. Aquesta distribució permet observar millor les relacions disciplinàries entre els sabers. Aquestes relacions de tipus disciplinari es completen amb unes indicacions sobre la vinculació dels diferents blocs, subblocs i grups de sabers amb les diferents competències específiques de l'àrea. La gradació dels sabers està marcada pels criteris d'avaluació establits.

En cadascun dels blocs i subblocs es disposen els continguts bàsics de manera ordenada, seguint un ordre de més concret a més general; també s'hi suggereix el ritme d'adquisició al llarg de l'etapa, especialment al final del segon i del tercer cicle. En qualsevol cas, l'ordre de disposició dels tres blocs de continguts bàsics no denota en cap cas ni una posició jeràrquica ni suggereix un treball separat dels sabers de cada apartat. Ben al contrari, els diferents sabers bàsics dels tres blocs s'han de combinar entre ells en el moment del disseny de les situacions d'aprenentatge. Aquesta tria i combinació dels continguts estan determinades per les competències específiques involucrades en cada pràctica d'aula concreta que els docents planifiquen.

Aquests blocs de sabers tenen una correspondència en l'àrea de llengua estrangera, de forma que es puguem organitzar per a treballar les competències específiques de les diferents llengües d'una manera integrada. Així es prepara el terreny perquè es puguem planificar situacions d'aprenentatge que incloguen les diferents llengües del currículum. L'objectiu final d'aquesta organització és que l'alumnat pugui desenvolupar d'una manera coherent la competència en comunicació lingüística i la competència plurilingüe, seguint els principis de la competència plurilingüe global.

4.2. Bloc 1: Llengua i ús

El primer bloc, Llengua i ús, recull tots els sabers que tenen a veure amb la llengua en relació amb el seu ús social, des de la biografia lingüística i el mapa lingüístic de l'aula fins a la diversitat lingüística i els prejudicis lingüístics presents en la societat. Aquest bloc abraça, doncs, d'una manera progressiva al llarg de l'etapa, els continguts bàsics sobre elements extralingüístics que resulten fonamentals per a la comunicació en societats plurilingües i multiculturals: la diversitat lingüística en l'entorn immediat i global, la situació social de les diferents llengües en contacte, la relació entre les llengües i els poders, o els elements culturals que configuren i determinen els usos lingüístics.

La biografia lingüística i el mapa lingüístic comencen per l'entorn més immediat, la família més pròxima i l'aula, i s'amplien al llarg de l'etapa a contextos més llunyans, com ara el centre,

el barri, la ciutat, la comarca i la família més llunyana, fins a arribar a la Comunitat Valenciana i Espanya. Quant a la variació lingüística, l'alumnat ha de ser conscient de manera progressiva de les diferents varietats de la llengua, començant per l'entorn i els usos més immediats en primer cicle fins a la variació present en àmbits més llunyans. El llenguatge no discriminatori ha d'anar posant-se en pràctica des dels primers cursos de l'etapa i ampliant-se progressivament en usos i contextos més amplis i diversos. Les expressions genuïnes de la llengua comencen per les d'ús comú en el nivell col·loquial i s'estenen al llarg dels cursos en diferents gèneres (locucions, frases fetes, refranys, col·locacions); el repertori d'expressions s'amplia al llarg de l'etapa a partir dels processos de recepció i de reflexió, i es consolida a través de l'ús.

Les llengües i els parlants: CE 1, CE 4, CE 5, CE 6 i CE 7	CICLE		
	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
Biografia lingüística personal	x	x	x
Mapa lingüístic de l'aula	x		
Mapa lingüístic local i de l'entorn geogràfic		x	x
La variació lingüística	x	x	x
Prejudici i estereotips lingüístics	x	x	
Estratègies d'identificació de prejudicis i estereotips lingüístics			x
Llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències	x	x	x
Expressions pròpies de la llengua	x	x	x

4.3. Bloc 2: Estratègies comunicatives

El segon bloc, Estratègies comunicatives, aplega les diferents estratègies i destreses vinculades als processos de producció, recepció, interacció i mediació. En aquest bloc trobem sis subblocs de sabers bàsics. Els subblocs 2.1, 2.2 i 2.3 són transversals, ja que es treballen en totes les competències comunicatives, i en els subblocs 2.4, 2.5 i 2.6 hi ha els sabers sobre cada destresa bàsica. A més a més, s'inclouen en aquest apartat els aspectes actitudinals, axiològics i emocionals que estan presents transversalment en tots els intercanvis comunicatius i que poden determinar-ne l'èxit o el fracàs.

Es tenen en compte també en aquest bloc tots els sabers necessaris per a una reflexió lingüística adequada al voltant de les estructures lingüístiques i del seu ús. Es comença pels sons, les grafies i els gestos i s'acaba en els nivells textual i pragmàtic. L'anàlisi i la reflexió progressiva sobre les convencions ortogràfiques, l'ortofonia i l'ortoèpia, les estructures gramaticals, les tipologies i els gèneres textuais han d'estar sempre associades a la millora de la

recepció i de la producció discursives.

La gradació dels sabers bàsics d'aquest bloc depèn en primera instància del tipus de situació comunicativa en què estiga involucrat l'alumnat. En segon lloc, depèn també de l'experiència prèvia de l'alumnat, del seu grau de maduració personal i del repertori de recursos lingüístics i d'estructures comunicatives que és capaç de mobilitzar en cada moment de l'etapa i en cada situació comunicativa concreta. El grau de cohesió discursiva, per exemple, depèn dels mecanismes lingüístics i textuais que l'alumnat siga capaç de manejar i del nivell de complexitat textual dels discursos. L'acompanyament docent, les bastides i els models facilitats a l'alumnat en els primers nivells disminueixen al llarg de l'etapa a mesura que l'alumnat avança en l'adquisició d'autonomia.

El treball relacionat amb els diferents tipus de textos i gèneres discursius, tant pel que fa a l'estructura com a les característiques lingüístiques, es planifica al llarg de l'etapa i cada nivell desenvolupa les tipologies textuais i els gèneres discursius que millor encaixen en les situacions d'aprenentatge proposades.

Quant a la reflexió lingüística, està sempre unida als processos d'ús i de recepció i no és una finalitat en si mateixa. Mitjançant la reflexió es consolida de manera progressiva la consciència lingüística de l'alumnat per tal de millorar les destreses comunicatives associades a les diferents competències específiques de l'àrea. Progressivament, i de manera molt elemental encara, es va introduint en la reflexió l'ús de metallenguatge gramatical, especialment en els cursos finals de l'etapa; en qualsevol cas, el domini del metallenguatge es continua en les etapes posteriors; en primària, es manté vinculat encara als processos de reflexió al voltant dels usos discursius.

Subbloc 2.1. Sabers comuns: CE2, CE3, CE4, CE5, CE6 i CE7	CICLE		
	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
Estratègies per a adaptar el discurs a la intenció comunicativa, als participants i a la situació	x	x	x
Estratègies per a adaptar el discurs al propòsit comunicatiu i al canal	x	x	x
Estratègies per a adaptar el discurs al registre	x	x	x
Adequació textual a la situació comunicativa	x	x	x
Estructura del discurs: la coherència i la cohesió	x	x	x
Elements de contingut (tema, fórmules fixes, lèxic) i forma (estructura, format, títol, imatges)	x	x	x
Elements de contingut (inferències d'informació) i forma (tipografia)		x	x

Tipologies textuais i gèneres discursius	x	x	x
Elements de detecció i ús d'un llenguatge verbal i icònic no discriminatori	x	x	x
Estratègies de reflexió sobre el procés d'aprenentatge, autoavaluació i autocorrecció	x	x	x
Estratègies de gestió de les emocions en la comunicació	x	x	x

Subbloc 2.2. Alfabetització informacional: transversal a totes les CE	CICLE		
	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
Estratègies d'ús i tractament de fonts documentals diverses		x	x
Estratègies de cerca en fonts documentals diverses i amb diferents suports i formats	x	x	x
Diferenciació entre fets i opinions		x	x
Detecció de la manipulació informativa			x
Ús de models per a sintetitzar i reelaborar informació			x
Propietat intel·lectual			x
Biblioteca de l'aula o del centre i dels recursos digitals	x	x	x
Eines digitals per al treball col·laboratiu i la comunicació		x	x
Hàbits i conductes per a la comunicació segura en entorns virtuals		x	x

Subbloc 2.3. Reflexió sobre la llengua: CE 1, CE 2, CE 3, CE 4, CE 5 i CE 7	CICLE		
	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
Diferències entre llengua oral i llengua escrita	x	x	x
Consciència fonològica. Fonemes específics del valencià/castellà	x	x	x
Formulació i comprovació d'hipòtesis	x	x	x

Generalitzacions sobre aspectes lingüístics	x	x	x
Generalitzacions sobre normes ortogràfiques i gramaticals bàsiques		x	x
Signes de puntuació	x	x	x
Relacions de forma i significat entre les paraules	x	x	x
Relacions sintàctiques de les paraules		x	x
Convencions del codi escrit en el marc de propostes de comprensió o producció de textos	x	x	x
Estratègies per a la transferència entre les llengües	x	x	x

Subbloc 2.4. Comunicació i interacció oral	CICLE		
	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
G1. Comprensió oral: C2, C6 i C7			
Estratègies: informació i sentit global del discurs	x	x	x
Estratègies: reconèixer idees no explícites del discurs			x
G2. Expressió oral: C4, C6 i C7			
Estratègies d'expressió oral: pronunciació i entonació adequades	x	x	x
Estratègies d'expressió oral: interpretació i ús d'elements de la comunicació no verbal	x	x	x
Planificació i producció de textos orals i multimodals	x	x	x
G3. Interacció oral: C6 i C7			
Estratègies d'escola activa i assertivitat, tenint en compte la perspectiva de gènere	x	x	x
Estratègies comunicatives per a la resolució dialogada de conflictes	x	x	x
Interaccions orals en situacions comunicatives	x	x	x
Estratègies de cortesia lingüística	x	x	x

Subbloc 2.5. Comprensió escrita: C3, C6 i C7	CICLE		
	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
Lectura mecànica (desxifrar el codi)	x		
Lectura amb velocitat, fluïdesa i entonació		x	x
Estratègies de comprensió abans de la lectura: activar els coneixements previs, establir objectius de lectura i formular hipòtesis a través d'informació paratextual i gràfica	x	x	x
Estratègies de comprensió durant la lectura: realitzar inferències a partir dels seus coneixements i experiències prèvies	x	x	x
Estratègies de comprensió durant la lectura: reformular hipòtesis, interpretar sentits figurats i significats no explícits en els textos		x	x
Estratègies de comprensió després de la lectura: informació del sentit global del text	x	x	x
Estratègies de comprensió després de la lectura: comprovar hipòtesis i extraure'n conclusions		x	x

Subbloc 2.6. Expressió escrita i multimodal: C5, C6 i C7	CICLE		
	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
Aplicació de les normes ortogràfiques		x	x
Presentació acurada de les produccions escrites	x	x	x
Estratègies del procés d'escriptura: textualització i revisió	x	x	x
Estratègies del procés d'escriptura: planificació i correcció		x	x
Elements gràfics i paratextuals	x	x	x

4.4. Bloc 3: Lectura i literatura

El tercer bloc, Lectura i literatura, reuneix els sabers bàsics necessaris per a desenvolupar la competència en lectura autònoma i la competència literària. Està dividit en dos subblocs. El primer se centra en la lectura autònoma i en la construcció de la identitat lectora, i el segon, en la literatura.

Quant a l'hàbit lector, la selecció de lectures per l'alumnat és cada vegada més autònoma, de manera que progressivament li permet ser més conscient dels seus gustos i interessos i capaç d'expressar la seua elecció amb un grau major de detall.

Quant a les activitats literàries compartides i la participació en comunitats lectores, en els primers nivells és molt necessari que el mestre o la mestra guien i dinamitzen aquestes pràctiques.

En el subbloc 3.2 s'apleguen les estratègies de comprensió, interpretació i producció de textos i obres literàries adequades als interessos de l'alumnat i l'observació de les relacions entre la literatura i altres discursos i manifestacions artístiques i culturals, tot això amb l'ajuda del docent. Aquestes estratègies evolucionen al llarg de l'etapa en el marc de la tradició literària i en el context sociocultural pròxim. La gradació dels sabers d'aquest bloc està donada pel grau de complexitat del text, pels recursos literaris emprats, i per la dificultat lèxica.

El treball de l'alumnat en aquest bloc es concreta en la lectura de textos de diferents gèneres literaris (poesia, teatre i narrativa). En aquesta etapa, l'alumnat s'inicia en el coneixement de l'estructura i les característiques lingüístiques dels textos literaris; la referència als recursos retòrics es realitza en el marc de la valoració personal que l'alumnat fa d'aquest tipus de textos i no com a part d'una anàlisi interpretativa; l'anàlisi interpretativa, amb l'ús del metallenguatge adient, s'inicia en l'etapa de secundària i es desplega en el batxillerat.

Subbloc 3.1. Hàbit lector: CE 8	CICLE		
	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
Identitat lectora: expressió de gustos i interessos.	x	x	x
Identitat lectora: valoració crítica dels textos.		x	x
La biblioteca de l'aula o del centre com a punt de trobada d'activitats literàries compartides. Comunitats lectores	x	x	x
Cura dels llibres i normes de funcionament de la biblioteca	x	x	x

Subbloc 3.2. Literatura: CE 9	CICLE		
	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
Obres o fragments variats i diversos de la literatura infantil adequats als seus interessos i organitzats en itineraris lectors	x		x
Elements constitutius essencials de l'obra literària i dels diferents gèneres literaris	x	x	x
Estratègies per a la interpretació dels textos literaris		x	x
Vincles amb altres manifestacions artístiques i culturals	x	x	x
Planificació i producció de textos literaris	x	x	x

5. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de l'àrea

Comunicar-se de manera eficaç i respectuosa a través del llenguatge és una habilitat essencial per a la vida en el segle XXI, encara més a causa dels nous reptes que suma, a ritme precipitat, la cultura digital. Es tracta d'aconseguir, en completar l'educació primària, un ús cada vegada més conscient del llenguatge que permeta a l'alumnat participar en les pràctiques discursives de l'esfera personal, social i educativa. I participar, a més, de manera apropiada i respectuosa tant amb ells i elles mateixes com amb els seus interlocutors. Per a aconseguir-ho, caldrà utilitzar les estratègies pedagògiques i didàctiques que asseguren que els aprenentatges tenen sentit i valor personal per al nostre alumnat.

Així mateix, aquestes situacions d'aprenentatge haurien de preveure no només els usos lingüístics en els contextos d'educació formal, sinó tots els contextos d'activitat als quals el nostre alumnat té accés i que li suposen oportunitats d'aprenentatge. Cal tindre en compte de la mateixa manera les diferents esferes de la vida en què es projecten les competències específiques d'aquesta àrea: l'espai personal, el social i l'escolar. L'aula s'ha d'obrir a la comunitat educativa i al voltant del centre educatiu.

En tota l'etapa, com a pas previ al plantejament didàctic, i incorporant els principis del disseny universal, haurem d'assegurar-nos que no hi ha barreres que impedisquen l'accessibilitat física, cognitiva, sensorial i emocional del nostre alumnat amb la finalitat d'assegurar la seua participació i aprenentatge. En el cas de les llengües oficials, caldrà analitzar també si són o no les llengües familiars de l'alumnat a l'hora de plantejar les situacions, per a programar les propostes de manera contextualitzada i amb les bastides necessàries, i aprofitar al mateix temps l'extraordinària riquesa de la diversitat lingüística, cultural o humana. Així mateix, en cada context sociolingüístic s'han de promoure transferències entre diferents llengües per a comprendre i produir missatges i textos.

Les situacions d'aprenentatge promouen que l'alumnat guanye autonomia progressivament mentre desenvolupa estratègies que li resulten útils molt més enllà de l'aula.

SABERS BÀSICS

MATEMÀTIQUES

4. Sabers bàsics de l'àrea de matemàtiques.

4.1. Introducció.

El desenvolupament de la civilització al llarg de la història ha requerit els sabers necessaris per a la solució de diferents desafiaments i situacions problemàtiques. Aquestes diferents situacions han provocat a cada moment històric la necessitat de descobrir o crear el coneixement matemàtic necessari per al seu abordatge i/o solució.

En l'actualitat, igual que en altres períodes històrics, és necessari vehicular l'acompliment de les competències matemàtiques específiques ací proposades mitjançant els sabers essencials que permeten afrontar els reptes i desafiaments del nostre segle. Així, la necessitat de comptar (nombre de components d'una societat o nucli poblacional, moviments migratoris, mobilitat, estocs d'aliments, monedes i bitllets, etc.) fa imprescindible el domini de les estructures numèriques i les seues operacions. L'evolució social de la qual formen part, per exemple, el concepte de propietat privada, les comunicacions socials, les construccions emblemàtiques o per a la vida diària, el transport de mercaderies, etc. no podrien desenvolupar-se sense els coneixements geomètrics i de la mesura que es proposen com a sabers bàsics en aquest document. I, si de l'adaptació tecnològica parlem, un coneixement mínim del significat d'algorisme aconsella la inclusió d'un bloc de pensament computacional. També és rellevant, en termes de predicció i organització social, el paper de l'estadística i la probabilitat en els estudis sobre esperança de vida, protecció social i gestió de dades.

En aquesta etapa, podem diferenciar i categoritzar els sabers bàsics atenent els diferents sentits intrínsecament matemàtics: numèric i de les operacions, de la mesura, espacial i geomètric, d'incertesa i probabilitat, d'anàlisi de dades i estadística, i de pensament computacional. Aquests sentits fan referència al desenvolupament d'habilitats associades a les formes de raonament lògic, a la seua rellevància social i cultural, al càlcul, a la representació, a l'ús adequat d'elements matemàtics i les seues propietats, a més de a les estratègies i eines que en cada cas s'hi requereixen. Per això, aquests sentits representen l'estructura que vertebra i permet desenvolupar totes i cadascuna de les huit competències específiques anteriorment descrites. En cadascun d'aquests sentits matemàtics s'afigen, a més, habilitats i sabers relacionats amb el domini afectiu i socioemocional, és a dir, amb la gestió de les emocions, amb la motivació i amb l'autoregulació de l'atenció i dels processos d'aprenentatge específics de l'àrea de matemàtiques.

En cadascun dels sentits, al seu torn, s'assenyalen els continguts o grups de continguts l'aprenentatge, articulació i mobilització dels quals demanen l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques de l'Educació Primària. La seqüència dels dits continguts es presenta per cicles, ajustant-se al moment de l'etapa en el qual es considera més indicat treballar-los, atenent el desenvolupament competencial esperat.

4.2. Bloc 1.

El Sentit numèric i de les operacions fa referència als sabers bàsics relacionats amb la comprensió del significat del concepte de nombre, la seua representació, simbolització i magnitud, a més de l'ús adequat d'aquestes en les relacions, propietats i operacions bàsiques per a aquesta etapa.

Associats al sentit numèric s'estableixen, per a tota l'etapa, tres blocs de continguts: nombres naturals, operacions i les seues propietats, i decimals i fraccions.

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
NOMBRES NATURALS			
Recompte dels elements d'un conjunt. Cardinalitat.	X		

Introducció a la desena.	X		
Descomposicions i estructura del nombre, patrons i regularitats (parell, imparell).	X		
Comprensió del sistema de numeració decimal: composició i descomposició en unitats, desenes, i centenes.	X	x	
Lectura, escriptura i representació de numerals superiors al miler.		x	x
Estratègies de representació. Recta numèrica. Comparació i ordenació.	x	x	
Múltiples i divisors. Nombres primers i compostos. Propietats i criteris de divisibilitat.		x	x
Introducció al número negatiu: comparació i ordenació.			x
Contribució de la humanitat al desenvolupament numèric, entés aquest com una necessitat bàsica. Usos socials del sentit numèric.	x	x	x
Tècniques cooperatives per a estimular el treball en equip relacionat amb el sentit numèric i l'aritmètica.	x	x	x

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
OPERACIONS AMB NATURALS I LES SEUES PROPIETATS			
Significats, estratègies i representacions per a la suma (afegir, combinar, comparar) i la resta (detracció, diferència, escala ascendent, escala descendent).	x	x	
Doble i meitat. Iniciació al significat de la multiplicació (suma reiterada, producte	x		

cartesià) i de la divisió (repartiment, agrupació).			
Significats, estratègies i representacions per al producte i el quocient (suma repetida, partició, producte cartesià, diagrama d'arbre).		x	x
Significat i ús de la igualtat i les desigualtats en relacions i expressions aritmètiques senzilles.	x	x	x
Potències i la seua relació amb el producte. Quadrats, cubs i potències de 10.			x
Relacions i propietats de les operacions. Propietat commutativa, associativa i distributiva.		x	x
Càlcul mental. Estimació i aproximació.	x	x	x
Contribució de la humanitat al desenvolupament numèric incorporant la perspectiva de gènere.	x	x	x
Autonomia i tolerància a la frustració enfront de dificultats relacionades amb les propietats numèriques.	x	x	x

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
FRACCIONS I DECIMALS			
La fracció com a mesura i com a relació entre les parts i el tot.		x	x
Fracció decimal. Nombres decimals (dècimes, centèsimes i mil·lèsimes). Operacions bàsiques.		x	x
Aproximació i ardonament de nombres decimals.			x

Càlcul mental: multiplicació i divisió de decimals per 10, 100, 1000.		x	x
Comparació i ordenació de nombres naturals i fraccions.		x	x
Correspondència entre fraccions decimals i percentatges.			x
Fraccions equivalents.			x
Proporcionalitat directa.			x
Introducció a la suma i resta de dues fraccions.			x
Valoració de situacions en les quals és útil l'ús de fraccions i decimals.	x	x	x
Estratègies de millora en la perseverança en la resolució de problemes aritmètics.	x	x	x

4.3. Bloc 2.

El Sentit de la mesura està associat a la capacitat de comprendre i comparar magnituds, a les tècniques i estratègies de mesurament, al càlcul i a l'estimació de resultats obtinguts triant les unitats apropiades.

En aquest bloc s'atén el concepte de magnitud, partint de les magnituds que resulten més significatives, en contextos reals, com ara monedes, temps, temperatura, longitud, massa, superfície, etc. Es desenvoluparan habilitats i estratègies que van d'allò informal (ús d'unitats no estàndard, experimentació, etc.) a allò formal, incorporant criteris de fiabilitat i precisió.

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
ESTIMACIÓ I MESURAMENT. MAGNITUDS I UNITATS.			
Unitats no convencionals per a mesurar i estimar les dimensions dels objectes pròxims i del propi cos.	x		

Estratègies de mesura i estimació de temps, longitud, capacitat, volum i massa mitjançant unitats no convencionals en situacions reals.	x	x	
Elecció i utilització dels instruments adequats per a mesurar amb precisió diferents magnituds.		x	x
Experimentació i conceptualització de magnituds: temps, longitud, angles, massa, superfície, capacitat i volum, temperatura i monedes.	x	x	x
Unitats de magnitud convencionals. Relació, comparació directa, ordenació i conversió entre unitats de la mateixa magnitud. Valoració de resultats en mesuraments i estimacions realitzades.	x	x	x
Contribució de la humanitat a la unificació de sistemes de mesura i magnituds, i valoració dels seus usos socials i científics.	x	x	x
Tècniques cooperatives per a estimular el treball en equip relacionat amb la mesura i estimació de magnituds.	x	x	x

4.4. Bloc 3.

En aquesta etapa, aquest sentit està associat a la capacitat d'identificar i analitzar els elements bàsics de formes i figures, utilitzant el vocabulari adequat. També es relaciona amb la capacitat de raonar a partir d'aquests elements geomètrics bàsics, de transformar-los o de realitzar càlculs sobre les seues mesures.

Abordar aquest bloc de continguts permet que l'alumnat pugua explorar, classificar, representar i descriure l'entorn físic des d'una perspectiva matemàtica i gradualment més formal, amb la possibilitat d'iniciar-lo en la manipulació i l'ús d'eines tecnològiques.

D'altra banda, els continguts associats al sentit espacial i geomètric possibiliten l'acostament a altres disciplines, com l'art i la tecnologia. Apreciar la bellesa de les expressions plàstiques implica també que es pose de manifest la importància del desenvolupament de la creativitat en l'àmbit científic.

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
GEOMETRIA PLANA I ESPACIAL			
Localització i visualització d'objectes. Orientació bàsica en l'espai (dreta, esquerra, davant, darrere, dalt, baix, etc.)	x		
Localització d'objectes (punts) sobre els eixos, el pla cartesià. Localització en mapes a partir de punts de referència, inclosos els punts cardinals.		x	x
Elements bàsics: vèrtexs i costats. Polígons regulars.	x	x	x
Poliedres regulars. Vocabulari bàsic. Relació entre vèrtexs, arestes i cares.		x	x
Línies rectes i corbes.	x	x	
Intersecció, paral·lelisme i perpendicularitat. Posicions relatives de rectes en el pla.		x	x
Identificació i descripció de diferents polígons. Composició i descomposició.	x	x	x
Càlcul de perímetres i àrees de polígons.		x	x
La circumferència i el cercle. Elements i propietats.	x	x	x
Longitud de la circumferència i àrea del cercle. Número pi.			x
Angles, mesurament i classificació d'angles. Classificació de triangles.		x	x

Transformacions: girs, translacions i simetries en situacions reals.		x	x
Semblança: identificació i generació a partir de patrons.			x
Concavitat i convexitat de figures planes.		x	x
Desenvolupament i classificació de prismes i piràmides.			x
Programes informàtics de geometria dinàmica.	x	x	x
Desenvolupament i usos de la geometria, tant a nivell pràctic com estètic, incorporant la perspectiva de gènere.	x	x	x
Estratègies d'aprenentatge de conceptes geomètrics i acceptació de dificultats.	x	x	x

4.5. Bloc 4.

En aquesta etapa, el sentit de la incertesa i probabilitat implica, d'una banda, la capacitat d'entendre les situacions o fenòmens de naturalesa estocàstica i de la probabilitat com a mesura de la incertesa, i d'una altra, realitzar estimacions i transmetre de manera comprensible els resultats obtinguts utilitzant les eines, estratègies i el vocabulari més apropiats en cada cas.

Les diferents temàtiques susceptibles de tractament estocàstic afavoreixen una aproximació experimental a les matemàtiques. En aquest primer estadi de l'estudi de la probabilitat resulta crucial l'ús de taules i diagrames per al desenvolupament de les diferents estratègies que faciliten la comprensió i la presa de decisions a l'hora de resoldre un problema de context real.

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
INCERTESA I PROBABILITAT			
Concepte de situació aleatòria i situació determinista. Incertesa. Contribució de la humanitat al coneixement de les lleis de l'atzar i la incertesa.	x	x	x

Idea intuïtiva de probabilitat: ocorre sempre, moltes vegades, algunes vegades, poques vegades, mai.	x	x	
Concepte de succés i de succés elemental.		x	x
Espai mostral en experiments aleatoris simples senzills: concepte i determinació.		x	x
Ús de taules de contingència i diagrames d'arbre per a obtenir l'espai mostral en experiments compostos senzills.			x
Concepte de probabilitat com a mesura de la possibilitat que ocorrega un determinat succés en un experiment aleatori senzill.			x
Estimació de probabilitats a partir de l'experimentació i simulació.		x	x
Regla de Laplace en successos equiprobables.			x
Relació entre la Regla de Laplace i l'estimació de probabilitats en experiments senzills.			x
Gestió de les emocions i utilització d'estratègies que permeten afrontar la incertesa.	x	x	x

4.6. Bloc 5.

En aquest bloc s'aborda la recollida, anàlisi i representació de la informació (mitjans de comunicació, xarxes socials, enquestes, etc.). L'anàlisi estadística de dades permet utilitzar la informació de manera crítica, precisa i rigorosa.

En aquest bloc adquireix especial rellevància la transcripció de problemes o situacions senzilles i pròximes al llenguatge gràfic i simbòlic propis de l'estadística. L'elaboració i interpretació de diagrames de barres, histogrames, etc. faciliten que es produïska una anàlisi i un ús crític de la informació, al mateix temps que permet centrar l'aprenentatge en la resolució de problemes.

SABERS BÀSICS	1r cicle (cursos 1r i 2n)	2n cicle (cursos 3r i 4t)	3r cicle (cursos 5é i 6é)
---------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------

ANÀLISI DE DADES I CÀLCULS ESTADÍSTICS			
Elaboració de preguntes i enquestes senzilles per a obtenir dades.	x	x	x
Variables qualitatives i quantitatives discretes: recompte de casos i construcció de taules de freqüència.	x	x	x
Elaboració de diagrames de barres.	x	x	
Representacions (pictogrames, diagrames de sectors, polígons de freqüències...). Ús d'eines tecnològiques per a generar diferents tipus de representacions.	x	x	x
Interpretació de dades a partir de diferents representacions (taules, gràfiques), i anàlisis en casos senzills.	x	x	x
Significat i interpretació de les principals mesures centrals (moda, mediana i mitjana aritmètica).		x	x
Significat i interpretació de la idea de dispersió a partir de representacions gràfiques. Rang.		x	x
Diferenciació entre població i mostra. Comparació entre mostres de la mateixa població.			x
Introducció a les variables quantitatives contínues. Histogrames.			x
Contribució de la humanitat al desenvolupament i evolució de l'estadística i tractament de dades, incorporant la perspectiva de gènere.	x	x	x
Respecte, sensibilitat i tolerància davant diferents interpretacions sobre resultats	x	x	x

estadístics, mostrant rebuig davant actituds discriminatòries.			
--	--	--	--

4.7. Bloc 6.

El Pensament computacional permet desenvolupar tècniques i estratègies per a obtenir solucions eficients utilitzant seqüències d'ordres. En l'Educació Primària, aquest sentit matemàtic s'aplica en la identificació de regularitats, la creació d'algoritmes senzills o l'exploració de diferents opcions i estratègies davant una situació determinada.

Convé destacar la importància de l'ús de les TIC i la programació mitjançant blocs en què es posen de manifest habilitats associades al reconeixement, ús de patrons per al disseny i l'anàlisi de solucions més complexes.

1.er ciclo (1.º y 2.º)	2.º ciclo (3.º y 4.º)	3.er ciclo (5.º y 6.º)	1.er ciclo (1.º y 2.º)
PENSAMENT COMPUTACIONAL			
Identificació de regularitats, interpretació de rutines o instruccions amb passos ordenats. Predicció de termes en seqüències de figures o imatges o nombres.	x	x	
Identificació de regularitats i predicció de termes de seqüències numèriques. Creació de patrons.		x	x
Interpretació, modificació i creació d'algorismes senzills.		x	x
Interpretació i disseny d'algorismes senzills en fulls de càlcul i mitjançant programació per blocs.			x
Cerca i anàlisi d'estratègies en jocs abstractes sense informació oculta ni presència d'atzar: escacs, dames, etc.	x	x	x
Simbolització i obtenció de dades senzilles desconegudes en expressions amb igualtats.	x	x	x

Valoració de l'evolució del pensament computacional i la seua repercussió social, incorporant la perspectiva de gènere.	x	x	x
Treball cooperatiu en situacions que involucren disseny i aplicació d'algorismes. Estratègies d'aprenentatge específiques del pensament computacional.	x	x	x

5. Situacions d'aprenentatge.

Les situacions d'aprenentatge, vinculades directament amb els "Principals reptes del segle XXI" són aquelles que impliquen la realització d'un conjunt d'activitats pròximes a l'alumnat, vinculades a situacions reals que permeten integrar tots els elements que constitueixen el procés d'ensenyament i aprenentatge competencial. És a dir, les situacions d'aprenentatge plantegen tasques en les quals l'alumnat mobilitza un conjunt de competències i recursos i sabers per a resoldre-les. La capacitat d'actuació de l'alumnat en enfrontar-se a una situació d'aprenentatge requereix, en efecte, mobilitzar tot tipus de sabers implicats en les competències específiques: conceptes, procediments, i actituds i valors.

En aquesta etapa, l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques se cenyeix a l'àmbit personal i educatiu, fins a arribar a l'àmbit social pròxim. En el cas de les matemàtiques, les situacions d'aprenentatge han de proposar un problema real o potencial, les tasques del qual impliquen les capacitats i les actuacions referides en les competències específiques: resoldre problemes, raonar matemàticament i establir connexions, modelitzar i aplicar a la realitat les eines matemàtiques, implementar algorismes i mètodes del pensament computacional, manejar simbolisme matemàtic i les seues representacions, i comunicar amb llenguatge matemàtic i sobre les matemàtiques.

Alguns criteris per a dissenyar situacions d'aprenentatge des d'aquesta perspectiva són els següents:

- Les situacions d'aprenentatge han de plantejar una problemàtica que es corresponga amb una situació real pròxima a l'alumnat que servisca per a desenvolupar més d'una competència.
- El disseny de situacions d'aprenentatge específiques en l'àrea de matemàtiques ha d'involucrar conceptes, procediments i actituds vinculats amb els sentits matemàtics propis de l'etapa: sentit espacial, sentit de la mesura, sentit numèric, pensament computacional i sentit de l'estadística i la probabilitat.
- Les situacions d'aprenentatge, en la mesura del possible, han de ser obertes i poder graduar-se. És a dir, han de ser prou flexibles i rellevants per a controlar el grau d'accessibilitat i aprofundiment que permeta el seu ús adaptat als diferents nivells de l'alumnat. En particular, les situacions d'aprenentatge han de contribuir a erradicar idees falses preconcebudes relacionades amb el gènere o el talent innat.
- Les situacions d'aprenentatge han d'incitar a la reflexió i promoure la competència clau d'aprendre a aprendre i un enfocament crític.
- Les situacions d'aprenentatge han de permetre un tractament interdisciplinari i connectar amb altres experiències d'aprenentatge matemàtic pròximes a l'alumnat. Des de l'àmbit personal i educatiu s'hauran d'abordar temes d'interés que permeten aproximar-se als principals reptes del segle XXI. El disseny de les situacions d'aprenentatge ha de permetre que siguen abordades tant de manera individual com grupal, incorporant un enfocament inclusiu i tècniques de treball cooperatiu o col·laboratiu.
- El disseny de les situacions d'aprenentatge inclourà situacions en les quals es coneix tota la informació necessària per a la seua resolució, però també unes altres en les quals es requereixca

SABERS BÀSICS

CONeixEMENT DEL MEDI NATURAL, SOCIAL I CULTURAL

4.2. Bloc 1: Cultura científica.

1.1 Iniciació a l'activitat científica. CE 1, CE 2, CE 3, CE 5	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
G1 Fases del raonament científic i de l'experimentació			
<ul style="list-style-type: none">• Curiositat per objectes, fets i fenòmens pròxims.• Realització de prediccions senzilles de manera guiada.• Estratègies d'utilització de la Informació en diferents fonts fiables, pròximes i accessibles• Ús d'Instrumentis i dispositius apropiats per a l'observació i mesurament.• Procediments i mètodes guiats per a l'experimentació• Registre de les observacions.• Vocabulari científic bàsic per a comunicar de manera oral o gràfica el resultat de les investigacions.	X X X X X X X		
<ul style="list-style-type: none">• Observació de fenòmens que succeeixen en el seu entorn natural, social i cultural pròxim, i realització de prediccions raonades.• Lèxic i vocabulari científic bàsic i la seua utilització en les investigacions relacionades amb el medi pròxim.• Realització d'experiments guiats utilitzant diferents tècniques d'indagació i emprant els instrumentis i dispositius adequats.• Comunicació dels resultats de les investigacions usant eines senzilles usant llenguatge científic bàsic adquirit.		X X X X	X X X X

<ul style="list-style-type: none"> Estratègies d'utilització del pensament crític, aplicat als diferents resultats obtinguts. Presentació i comunicació dels resultats de les investigacions realitzades en diferents formats, utilitzant el llenguatge científic bàsic adquirit. 		X	X
G2. Professions científiques i tecnològiques amb perspectiva de gènere			
<ul style="list-style-type: none"> Professions i avanços científics STEM des d'una perspectiva de gènere 	X	X	X

1.2 La vida en el nostre planeta. CE 3, CE 4, CE 5, CE 8	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
G1. Éssers vius			
<ul style="list-style-type: none"> Els éssers vius i els objectes inerts. Les plantes i els animals. Diferències bàsiques. L'hàbitat dels éssers vius en relació amb les seues necessitats bàsiques. Valoració i respecte per l'hàbitat natural dels éssers vius. La classificació dels éssers vius, els grans regnes de la natura. Les plantes. Classificació en subgrups segons les seues característiques d'adaptació al medi, obtenció d'energia, relació i reproducció. Els animals. Classificació en subgrups segons les seues característiques d'adaptació al mig, obtenció d'energia, relació i reproducció. La cèl·lula La cadena alimentària 	X X X X	X X X	 X X
G2. Paisatges i ecosistemes			
<ul style="list-style-type: none"> Concepte d'ecologia, la cura i el respecte pels espais naturals, els animals i les plantes. Els ecosistemes. Factors biòtics i abiòtics. Equilibri i conservació. El paisatge, agents que el transformen, conscienciació sobre l'acció de l'home en el paisatge. Desenvolupament sostenible. La petjada ecològica dels éssers humans en l'entorn natural. L'extinció d'algunes espècies, valoració, causes i conseqüències. 	X	X X	X X X
G3. Desenvolupament sostenible			
<ul style="list-style-type: none"> La cistella de la compra a casa i els béns de primera necessitat, hàbits de consum responsable. 	X		

<ul style="list-style-type: none"> • Accions per al Consum responsable de béns i serveis. • Petjada ecològica i sostenibilitat / no sostenibilitat derivada del consum. • Reutilització, reducció i reciclatge de materials. • Corresponsabilitat en la protecció mediambiental • Equilibri entre el desenvolupament social i econòmic i la defensa del medi ambient. • Drets, deures i responsabilitats de l'alumnat com a consumidor conscienciat ecològicament. • La publicitat i l'etiquetatge dels productes que consumeix l'alumnat. 		X		
		X		
		X		
		X		
				X
				X
				X
G4. El cos humà				
<ul style="list-style-type: none"> • El cos humà, les seues parts bàsiques: cap, tronc i extremitats. Els sentits. • Hàbits saludables, alimentació, descans, activitat física i higiene personal relacionats amb el benestar físic. • La salut i les malalties més comunes. • Morfologia del cos humà. Esquelet, musculatura i articulacions. • Parts i òrgans principals del cos humà i les seues funcions. • Relació entre el benestar i la pràctica de determinats hàbits: alimentació variada, higiene personal, exercici físic regulat sense excessos i descans diari. • L'organització del cos humà. Sistemes, aparells i funcions. Equilibri i relació entre totes elles. Relació amb l'entorn i amb els altres. • Hàbits per a la salut física, alimentació i nutrició, descans i activitat física com a elements per a la cura i el respecte per u mateix i per l'entorn. Sostenibilitat. • L'aparell reproductor i la sexualitat responsable. 	X			
	X			
	X			
		X		
		X		
		X		
				X
				X
				X
G5. Educació emocional				
<ul style="list-style-type: none"> • Estratègies d'identificació i gestió de les emocions pròpies i alienes. • Acceptació de les diferències i semblances davant la diversitat a l'aula i el seu entorn pròxim. • Treball de la dimensió afectiu-sexual. • Diferències i semblances entre les persones, empatia i respecte per les semblances i diferències amb els altres. • Reconeixement dels sentiments i emocions pròpies i dels companys i companyes per a establir relacions socials adequades. • Coneixements bàsics sobre la sexualitat humana com a forma de relació i comunicació. • Establiment d'hàbits per a desenvolupar una salut emocional i mental equilibrades que fomenten l'autoestima i l'autoconcepte, l'empatia i el respecte pels altres. • Acceptació dels canvis físics i emocionals derivats de l'inici de l'adolescència i la pubertat que condicionen unes relacions socials i afectives sanes. Coneixement i acceptació d'u mateix i dels altres. 	X			
	X			
	X			
	X			
			X	
			X	
				X
				X

1.3 Matèries, força i energia. CE 2, CE 3, CE 5	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
G1. Matèria			
<ul style="list-style-type: none"> • Les propietats dels materials en funció de l'ús habitual en la vida quotidiana. • Les propietats dels materials: duresa, flexibilitat, massa i volum. Materials naturals i artificials. • La matèria i les seues propietats. Massa, volum i densitat. 	X	X	X
G2. Forces i energia			
<ul style="list-style-type: none"> • Formes d'energia pròximes, la llum i el so. Ús responsable en la vida quotidiana. • Tipus d'energia, el so, la llum i la calor. L'energia elèctrica. Ús i consum responsable. • Les forces i el moviment. Els efectes que produeixen les forces, deformacions i moviment. La velocitat i la gravetat. • L'energia. Formes i propietats. La transformació de l'energia. Fonts d'energia renovables i no renovables, sostenibilitat. 	X	X	X X
G3. Màquines i instruments			
<ul style="list-style-type: none"> • Ús d'objectes de l'entorn amb eficàcia i seguretat. • Construccions d'estructures a partir de simulacions i jocs de construccions amb materials diversos. • Màquines simples. • Aplicacions i usos en la vida quotidiana de màquines, aparells i estructures. • Ús de balances i pesos com a instruments de mesura. • Grans fites en la invenció de màquines, aparells o estructures que van canviar la humanitat des d'una perspectiva de gènere. • El progrés de la ciència i la tecnologia cap a un desenvolupament sostenible. • Ús d'instruments de mesura i de càlcul. • Màquines i estructures. Elements que les componen. • Valoració dels avanços científics i tecnològics i la seua relació amb la societat actual. 	X X	X X X X	X X X X

3.3. Bloc 2: Tecnologia i digitalització.

2.1. Digitalització de l'entorn personal d'aprenentatge. CE1	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
G1 Presència			
<ul style="list-style-type: none"> • Presència de la ciència i de la tecnologia en la societat, a l'escola, a la llar, en la cultura i l'oci. 	X		
G2 Comunicació en la xarxa			
<ul style="list-style-type: none"> • Dispositius, programes i aplicacions informàtiques per a comunicar-se de manera segura. • Coneixement i utilització de recursos i plataformes digitals restringides i segures per a comunicar-se amb altres persones: el correu electrònic. 	X	X	X

<ul style="list-style-type: none"> • Coneixement i utilització de recursos i plataformes digitals restringides i segures per a comunicar-se amb altres persones en xarxa: el xat i el fòrum. • Ús de xarxes socials per a la comunicació i construcció de la ciutadania digital. • La netiqueta: regles bàsiques de cortesia i respecte en els correus electrònics: estructura i contingut del missatge (SPAM), ús de majúscules. • Netiqueta digital, regles bàsiques de cortesia i respecte en les xarxes socials i estratègies per a resoldre problemes en la comunicació digital a través de xats i fòrums: respecte a la temàtica, ús moderat de les icones, respecte cap a altres opinions, construcció de coneixement en xarxa (ciberètica). 		X	X X X
G3. Dispositius, programes i aplicacions informàtiques			
<ul style="list-style-type: none"> • Cercadors. • Emmagatzematge de dades (imatges, documents, xifres...) • Presentació de la informació: document (estructura, diferents tipografies, inserció d'imatges...) • Presentació de la informació: presentacions i vídeos. • Estratègies bàsiques de mecanografia. • Entorn personal d'aprenentatge. • Problemes tècnics senzills en les aplicacions i dispositius TIC de manera guiada. 		X X X	X X X X X
G4. Salut i seguretat			
<ul style="list-style-type: none"> • Estratègies per a fer un ús adequat de la tecnologia: benestar digital i salut per a previndre addiccions. Sensibilització cap al ciberassetjament. • Estratègies per a fer un ús adequat de la tecnologia: ciberassetjament, empremta digital, propietat intel·lectual, protecció de la informació personal en xarxes socials. • Estratègies per a fer un ús segur de la tecnologia i l'entorn digital personal d'aprenentatge: contrasenyes secretes, cessió d'imatges o informació personal, publicitat i correus no desitjats, <i>phishing</i>. • Estratègies per a fer un ús segur de la tecnologia i l'entorn digital personal d'aprenentatge: "amics" d'internet, correus electrònics amb enllaços o descarregables dubtosos. 		X X	X X X
G5. Utilització de la tecnologia de la informació i la comunicació			
<ul style="list-style-type: none"> • Estratègies de cerca d'informació guiades, segures i eficients: valoració, discriminació, selecció, organització, contrast i comparació. • Estratègies de recollida, emmagatzematge i representació de dades que faciliten la comprensió i l'anàlisi. Citat. 		X	X X
2.2. Projectes de disseny i pensament computacional. CE2	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
G1. Projectes de disseny			
<ul style="list-style-type: none"> • Observació del medi natural o social; admiració d'un tema concret. 	X	X	X

<ul style="list-style-type: none"> • Identificació d'objectius, necessitats, dubtes o problemes. • Expressió de diferents solucions o respostes. • Selecció de l'aspecte a desenvolupar. • Comprovació, disseny, prototipat i/o prova. • Avaluació • Presentació i comunicació. 	X	X	X
G2. Pensament computacional			
<ul style="list-style-type: none"> • Abstracció • Pensament algorítmic • Descomposició en parts més senzilles • Identificació de patrons • Pensament lògic utilitzant variables que contenen dos valors (vertader/fals, sí/no) 	X	X	X
G3. Tecnologia			
<ul style="list-style-type: none"> • Utilització de materials, eines i objectes d'ús escolar segur. • Dispositius digitals segurs i adequats a la consecució d'un projecte: tauleta, telèfon intel·ligent, ordinador, etc. • Operadors mecànics i màquines simples (sensors, motors...). • Recursos digitals: realitat virtual, realitat augmentada, simuladors, impressores 3D... • Circuits elèctrics bàsics: elements, efectes, ús quotidià. 	X	X	X
G4. Iniciació a la programació			
<ul style="list-style-type: none"> • Programació per blocs amb elements manipulatius no tecnològics (activitats desendollades). • Programació per blocs a través de robots programables senzills. • Programació per blocs en entorns digitals. 	X	X	X
G5. Treball Cooperatiu			
<ul style="list-style-type: none"> • Estratègies bàsiques de treball en equip • Tècniques cooperatives senzilles per al treball en equip. • Estratègies per a la gestió de conflictes i promoció de conductes empàtiques i inclusives • Estratègies en situacions d'incertesa: adaptació i canvi d'estratègia, valoració de l'error com a oportunitat d'aprenentatge 	X	X	X

3.4. Bloc 3: Societats i territoris.

3.1. Reptes del món actual. Transversal a totes les CE.	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
G1. Pensament crític			
<ul style="list-style-type: none"> • Estratègies per a l'emissió d'opinions senzilles. • Conjectures i planificació de tasques senzilles. • Estratègies per a la emissió d'opinions senzilles a partir d'una informació donada. • Estratègies per a l'emissió d'opinions i judicis de valor a partir de diferents tipus de fonts. • Adquisició d'habilitats per a l'expressió de conclusions a través de textos expositius i elements gràfics. • Ús de fonts diverses (primàries i secundàries) com a textos, fotografies, mapes, obres d'art, edificis històrics, documents audiovisuals, procedents dels mitjans de comunicació i altres fonts. • Acceptació d'altres punts de vista, assumpció de diversos rols, aportació d'idees pròpies constructives. 	X	X X	X X X
G2. Drets i llibertats			
<ul style="list-style-type: none"> • Noció de desigualtat. • Noció de desigualtat social i conflicte social. • Noció de diversitat cultural. • Noció de drets i llibertats. • Noció d'obligacions. 	X	X	X X X

3.2. Societats en el temps. CE6, CE8.	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
G1. El pas del temps			
<ul style="list-style-type: none"> • Ús del temps i de les formes convencionals per a mesurar-lo. • Adquisició de nocions bàsiques de temps i unitats de mesura. • Cronologia històrica. Períodes cronològics i grans edats de la Història. Unitats de mesura (dècada, segle). • Estratègies per a la representació del temps mitjançant línies del temps i el coneixement dels diferents períodes cronològics. 	X X	X X	 X
G2. Educació patrimonial			
<ul style="list-style-type: none"> • Identificació del patrimoni material com a element del municipi. • Propostes de cura del patrimoni a petita escala. • Reconeixement de les dones com a subjectes individuals o col·lectius de la història i la seua aportació al patrimoni. • Reconeixement d'altres tipus de patrimoni (immaterial) i localització d'expressions culturals i històriques (patrimoni) més pròximes a la seua localitat i a nivell nacional. • Tipologia, paper social i cultural del patrimoni. • Elements patrimonials aplicant nocions temporals bàsiques. • Emissió de judicis de valor sobre l'origen del patrimoni i la seua relació amb els esdeveniments històrics. 	X X	 X X	 X X X
G3. Societats i diversitat cultural			
<ul style="list-style-type: none"> • Biografia de personatges rellevants des d'una perspectiva coeducativa. • Identificació dels trets diferencials de les societats a través del temps. • Reconeixement de les característiques de les societats prehistòriques i de l'Antiguitat, així com els seus elements més destacables. • Coneixement de les característiques de la cultura grega i la romanització i anàlisi de la seua herència en la societat actual. • La societat de l'antic règim i revolució liberal, així com els canvis socials i econòmics produïts a Espanya. • Aproximació a la història recent (Guerra Civil, dictadura i transició) i a la memòria democràtica. • Societats i cultures de l'Època Medieval i Moderna 	X	 X X X	 X X X
G4. Interpretació històrica			
<ul style="list-style-type: none"> • Nocions de causa, conseqüència i empatia. • Nocions de causa, conseqüència, empatia, simultaneïtat i interpretació històrica. • Noció de canvi, continuïtat, simultaneïtat i durada i evidència. 	X	 X	 X

3. 3. Alfabetització cívica. CE7.	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
G1. Organització social			
<ul style="list-style-type: none"> • La família i la relació entre els seus membres: adquisició de responsabilitats domèstiques. • Economia domèstica: noció de diners, despeses i ingressos, estalvi, compte bancari, moneda i targeta de crèdit. • La família i la relació entre els seus membres: adquisició de responsabilitats en l'entorn familiar. • Reconeixement de l'organització social, política i territorial: les comunitats autònomes i Espanya. • La Constitució Espanyola. • Identificació de l'organització social d'Espanya. • Seguretat viària. La ciutat com a espai de convivència. Normes de circulació i mobilitat sostenible. 	X	X X X	X X X X
G2. Estructura política			
<ul style="list-style-type: none"> • Identificació i ús dels equipaments bàsics de l'entorn social: educatius, sanitaris i culturals. • Característiques del sector privat i del sector públic. • Organització de l'Administració Pública a través de la Generalitat. • Institucions de govern municipals, autonòmiques i estatals. • Aproximació a la Unió Europea: organització territorial, institucions, competències i responsabilitats. • Reconeixement de l'organització política i territorial d'Espanya. • La monarquia parlamentària. • Diferenciació de formes de govern: règims democràtics i autoritaris 	X	X X	X X X X X
G3. Població			
<ul style="list-style-type: none"> • Medi urbà i rural. El medi urbà i rural de la Comunitat Valenciana. • Distribució de la població: natalitat i mortalitat, • Moviments migratoris i riscos naturals. • Moviments migratoris a la Comunitat Valenciana, Espanya i Europa • Identificació de les característiques demogràfiques dels països desenvolupats i subdesenvolupats. • Reconeixement i respecte per la diversitat cultural i lingüística d'Espanya. 		X X X	X X X X

3.4. Consciència ecosocial. CE5.	1r cicle 1r i 2n	2n cicle 3r i 4t	3r cicle 5é i 6é
G1. Representació			
<ul style="list-style-type: none"> • Ús de plànols i mapes senzills. • La Terra en plànols i mapes senzills. • Representació cartogràfica. 	X X	X	X
G2. El clima			
<ul style="list-style-type: none"> • El canvi estacional. • Variables meteorològiques. Registre i representació de dades. • El temps i el clima: característiques i diferències. • El canvi climàtic: factors desencadenants i impacte sobre l'entorn natural. • Factors climàtics. • El canvi climàtic: presa de consciència de l'impacte en l'entorn. • Factors climàtics: distribució dels climes. • El canvi climàtic: accions d'afrontament. 	X X X X	X X	X X
G3. Responsabilitat ecosocial			
<ul style="list-style-type: none"> • La Terra en el seu concepte geològic i geogràfic. • El Sistema Solar. • L'Univers • Identificació dels estats de l'aigua. • L'ús responsable de l'aigua com a recurs escàs i la seua conservació. • Elements bàsics del relleu. • Elements del relleu a nivell local i nacional. • Conservació i cura dels elements paisatgístics de l'entorn. • Turisme sostenible. • Elements del relleu a nivell europeu. • Reconeixement dels paisatges agropecuaris i turístics. • Xarxes de transport i comunicacions 	X X X	X X X X X X	X X X X X X X

5. Situacions d'aprenentatge per al conjunt de les competències de l'àrea/matèria.

En l'etapa d'educació primària, les competències es desenvoluparan a partir de situacions d'aprenentatge relacionades amb l'àmbit personal i educatiu, és a dir, partint de l'entorn més pròxim a l'alumnat i relacionades amb la seua vida quotidiana, fins a arribar a l'àmbit social més pròxim. En l'àrea de Coneixement del Medi, les situacions d'aprenentatge partiran de qüestions i problemes reals de l'entorn natural i social perquè l'alumnat desenvolupe, en contextos significatius, valors i habilitats que afavorisquen una vida plena i una ciutadania conscient i responsable. És per això que el treball es dirigirà a productes finals pràctics, reals i significatius per a l'alumnat.

A l'hora de plantejar les tasques, els problemes o reptes seleccionats hauran de suposar un desafiament adaptat a la seua edat, i seran plantejats promovent el joc i l'exploració, formes naturals d'aprenentatge en la infància. Els sabers mobilitzats seran la major part de les vegades interdisciplinàries, per les característiques pròpies d'un entorn en el qual totes les dimensions s'interrelacionen, desenvolupant en l'alumnat aqueixa capacitat d'observar la realitat de manera global. És especialment interessant partir dels desafiaments del segle XXI i dels Objectius de